

УДК 351

Семенченко О.Л., кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри селекції і насінництва
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
E-mail: elen157@ukr.net

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК АГРАРНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Аграрна освіта – головна складова системи вищої освіти в Україні. Підготовка сучасних високоосвічених фахівців, здатних забезпечити реформування аграрної економіки є основою метою аграрної освіти в цілому. Визначальним критерієм якості освіти у контексті світових тенденцій є участь у міжнародних конференціях, публікації у міжнародних виданнях, викладання у закордонних навчальних закладах та залучення кращих іноземних викладачів до навчального процесу в Україні. Зараз країни Європейського Союзу проводять активну роботу з залучення нашої молоді до навчання у своїх вишах. Крупні іноземні компанії (John Deere, Cargill, Monsanto, AGCO та інші) успішно працюють на території нашої держави, що говорить про капіталовкладення до української аграрної галузі, яка є інвестиційно привабливою для них. Адже кожне робоче місце, створене в сільському господарстві завжди обумовлює появу ще декількох робочих місць у суміжних галузях, а будь-які структурні зрушення в аграрному секторі неминуче сприяють відповідним змінам в інших галузях від машинобудування до ринкової торгівлі. В умовах масового безробіття, карантину COVID-19 сільськогосподарські навчальні заклади переживають непростий час.

Не зважаючи на обставини коледжі та університети активно реформуються: вивчають та аналізують міжнародний досвід, поглиблюють автономію, самостійність, самоврядність, відбувають-

ся пошук нових галузей застосування потенціалу ВНЗ, розширюється сфера підготовки фахівців, зокрема і не тільки сільськогосподарських спеціальностей. Аграрна освіта більш тісно інтегрується із загальною системою освіти України. Урядом декларується мета підвищення ефективності державних витрат на вищу освіту і наукові дослідження, реформування державних університетів та науково-дослідних установ, забезпечення високої якості знань, що здобуваються студентами та дослідниками. Значна увага приділяється налагодженню міжнародного співробітництва, підвищенню рівня інтернаціоналізації аграрної освіти.

Отже, наразі в Україні зростає кількість приватних ВНЗ, які мають свою аспірантуру та докторантуру, однак належного результату немає. Випускникам ВНЗ не вистачає практичних знань та вмінь, оскільки технології навчання та наукова діяльність подекуди відстають від світової практики. Аналогічна ситуація і з аграрною наукою. Наразі НААН України знаходиться на стадії пошуку шляхів реформування. Україна майже втричі зменшила фінансування на науку, у порівнянні з країнами Європейського Союзу. У державних наукових закладах через відсутність та неналежне фінансування погіршується матеріально-технічна база, наукове обладнання та устаткування морально застаріває. Фахівці та науковці виїждять за кордон або ж перекваліфікуються на інші галузі.

УДК 631.528.6:633.11»324»:631.524.84

Сидорова І.М., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри генетики, селекції та насінництва сільськогосподарських культур
Білоцерківський національний аграрний університет
E-mail: Irinasidorova@i.ua

ВПЛИВ МУТАГЕНІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГЕНОТИПІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В М₁

Озима пшениця посідає особливе місце серед продовольчих зернових культур. Для цілеспрямованого отримання цінного селекційного матеріалу та генетичного поліпшення сортів пшениці високий потенціал має мутаційна селекція. Багато дослідників приділяло значну увагу вивченню дії мутагенів, починаючи з першого покоління.

Метою досліджень було встановлення впливу дії мутагену на основні показники продуктивності пшениці озимої в першому поколінні. Об'єктами досліджень були генотипи пшениці озимої 'Горлиця' та 'Лаура'. Вивчалася дія мутагену гідроксиламін (ГА) у концентрації 0,5 і 0,1%.

Важливою сортовою ознакою пшениці озимої є довжина колосу. Показник довжини колосу найбільше змінюється під впливом кліматичних умов, які складаються під час формування

елементів будови колоса. Найбільший колос мав генотип 'Лаура' насіння якого було оброблене мутагеном ГА у концентрації 0,5% – 10,2 см з коефіцієнтом варіації 7,16%, в той час як у контрольному варіанті – насіння оброблене водою – 9,8 см. У генотипу 'Горлиця' найбільшим був колос у контролю – 8,25 см, а обробка мутагеном привела до зменшення довжини.

Врожайність пшениці озимої має пряму залежність від кількості колосків у колосі. Що більше колосків у колосі, тим вона вища. У генотипу 'Лаура' найбільшу кількість колосків в колосі отримали за обробки ГА 0,5% концентрації – 17,2 см, а у генотипу 'Горлиця' – про обробці ГА 0,1% концентрації – 16,53 см.

Кількість зерен в колосі залежить від генетичного потенціалу сорту та кліматичних умов, які склалися під час цвітіння та формування зерна. Найбільшу кількість зерен в колосі було

отримано за обробки гідроксиламіном 0,5 % концентрації у генотипу 'Лаура' – 51,33 шт., та у генотипу 'Горлиця' про обробці мутагеном 0,1% концентрації – 44,2 шт.

Найбільшу масу зерна з колоса було отримано у генотипу пшениці озимої 'Лаура', насіння якої було оброблене мутагеном у 0,5% концен-

трації - 2,28 г, та при обробці насіння генотипу 'Горлиця' 0,1% концентрацією – 2,34 г.

Таким чином, провівши аналіз впливу різних концентрацій мутагену на продуктивність генотипів пшениці озимої можемо зробити висновок, що різні сорти по різному реагують на дію досліджуваного чинника.

УДК 633.11 (477.7)

Сидякіна О.В., канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства

Сахневич В.В., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

Херсонський державний аграрно-економічний університет

E-mail: gamajunovaal@gmail.com

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ПІВДЕННОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ

Актуальним завданням сучасного агропромислового комплексу України є нарощування обсягів виробництва зернових культур. Провідною і стратегічною у даному напрямку була і залишається пшениця озима. Надійним та ефективним чинником стійкого збільшення її продуктивності є впровадження у виробництво сучасних сортів з високим рівнем адаптивності до несприятливих факторів зовнішнього середовища.

У зв'язку з цим упродовж 2018–2019 рр. на темно-каштановому залишково-солонцюватому ґрунті НВФ «Дріада, ЛТД» (сел. Приозерне Херсонської міської ради) нами були проведені дослідження по визначенню продуктивності пшениці озимої сортів 'Херсонська безоста' (Держстандарт для зони Степу України), 'Дріада 1', 'Кассіопея', 'Кірена', 'Кларіса', 'Кохана', 'Ярославна'.

Кількість продуктивних стебел у досліді коливалась у межах від 487 до 529 шт./м². Найнижчою вона визначена у сортів 'Кассіопея' та 'Ярославна' – 487 і 496 шт./м². 512 продуктивних стебел сформували 'Херсонська безоста' і 'Кірена'. Дещо вищі значення показали сорти 'Кохана' і 'Кларіса' – 519 і 520 шт./м², а максимальний показник забезпечив сорт 'Дріада 1' – 529 шт./м². Мінімальну у досліді довжину колосу визначено у сорту 'Кассіопея' – 8,0 см, на 0,5 см вищу – у сортів 'Кірена' і 'Ярославна'. Колос довжиною 9,0 см сформували сорти 'Дріада 1' і 'Кохана', 9,5 см – 'Херсонська безоста' і 'Кларіса'. Кількість зерен у колосі досліджуваних сортів варіювала в межах 28–31 шт. Мі-

німальною вона визначена у сортів 'Кассіопея' і 'Ярославна', максимальною – у сорту 'Дріада 1'. За вирощування сортів 'Кассіопея', 'Кірена' і 'Ярославна' одержали мінімальну у досліді масу зерна з одного колосу – 1,37–1,38 г. Дещо вищою вона визначена у сортів 'Херсонська безоста' і 'Кохана' – 1,40 г, а максимальною – у сортів 'Дріада 1' і 'Кларіса' – 1,42 г. Аналогічну закономірність між варіантами досліді встановлено і за рівнем сформованої врожайності зерна. Сорт 'Ярославна' забезпечив 4,65, 'Кассіопея' – 4,69, 'Кірена' – 4,70, 'Херсонська безоста' – 4,72 т/га. Більшою врожайністю визначились сорти 'Кохана' і 'Кларіса' – 4,85 і 4,90 т/га. Абсолютний максимум у досліді показав сорт 'Дріада 1' – 4,95 т/га.

Між урожайністю зерна та показниками кількості продуктивних стебел, кількості зерен у колосі, маси зерна з колосу встановлено тісний кореляційний зв'язок, коефіцієнт детермінації становить 0,722; 0,763 і 0,791 відповідно, що відповідно до шкали Чеддока свідчить про сильний ступінь статистичних зв'язків між досліджуваними показниками.

Таким чином, за результатами проведених досліджень для широкого впровадження у виробництво в посушливих умовах Південного Степу України можна рекомендувати вирощування пшениці озимої сортів 'Дріада 1', 'Кларіса' і 'Кохана', які характеризуються високими показниками індивідуальної продуктивності рослин та урожайністю зерна на рівні 4,85–4,95 т/га.

УДК 634.4:634.1.055

Сиплива Н.О., заст. завідувача відділу розгляду заявок, експертизи назви та новизни сортів рослин,

Гринчишин О.В., н.с. відділу розгляду заявок, експертизи назви та новизни сортів рослин

Український інститут експертизи сортів рослин

E-mail: nata123456@ukr.net

АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ПЛОДОВИХ І ЯГІДНИХ КУЛЬТУР, ПРИДАТНИХ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ В УКРАЇНІ

Плодівництво як галузь сільського господарства забезпечує виробництво плодів, ягід і горіхів та є постачальником вітамінів, цукру, білків, мікроелементів, вуглеводів, органічних кислот у споживанні населенням плодово-ягідної продукції.

Вагомою складовою в забезпеченні населення України плодівничою продукцією є вирощування плодово-ягідних культур, які відзначаються раннім досяганням плодів, високою врожайністю, скороплідністю. Наша країна може успішно ви-